

**Kazan
Federal**

KASBIY PEDAGOGIK MAHORAT: ILG'OR TAJRIBALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО: ПЕРЕДОВОЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

PROFESSIONAL PEDAGOGICAL SKILLS: ADVANCED PRACTICES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

**XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
ILMIY MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI
2025 yil 12-13 may**

Guliston– 2025

**OLIIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**GULISTON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTIDA**

KASBIY PEDAGOGIK MAHORAT: ILG'OR TAJRIBALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

**ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ
МАСТЕРСТВО: ПЕРЕДОВОЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ**

**PROFESSIONAL PEDAGOGICAL SKILLS: ADVANCED
PRACTICES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT**

**XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
ILMIY MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI
2025 yil 12-13 may**

Guliston– 2025

“Kasbiy pedagogik mahorat: ilg‘or tajribalar va rivojlanish istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasiya maqola va tezislar to‘plami. 2025 yil 12 may. – 610 b. Konferensiya ilmiy maqola va tezislar to‘plami GDPI rasmiy saytida (www.gspi.uz) Google Scholar tizimiga bog‘langan holda e‘lon qilinadi.

Ushbu ma‘ruzalar to‘plami o‘zida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning “2022 — 2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” Farmoni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-sonli farmonida belgilangan vazifalar oliy ta‘lim samaradorligini oshirishda olib borilayotgan ishlar natijalarini amaliyotga tatbiq etishga bag‘ishlangan ilmiy taklif va amaliy tavsiyalarini mujassam etgan.

Konferensiya kun tartibiga kiritilgan masalalarning yechimidan ko‘zlangan maqsad oliy ta‘lim tizimida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar, uzluksiz ta‘lim tendensiyalari va zamonaviy yondoshuvlar, raqamli ta‘lim muxitida pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish masalalari, pedagogik mahorat va tarbiya pedagogikasini rivojlantirishda ilg‘or xorij tajribalaridan foydalanish, uzluksiz ta‘lim tizimida samaradorlikni oshirishning psixologik imkoniyatlarni takomillashtirish, ilg‘or xorijiy tajribalarni milliy ta‘lim-tarbiya tizimiga tatbiq etish, tizimli o‘rganish, tahlil qilish hamda ularning yechimi yuzasidan innovatsion va texnologik g‘oyalar bilan fikr almashadigan muloqot markazlariga aylantirish va bu borada professor-o‘qituvchilar tashabbuskorligini oshirish masalalariga jamoatchilik diqqatini qaratishdan iboratdir.

To‘plamdan qo‘llanma sifatida pedagogik ta‘lim yo‘nalishida tahsil olayotgan bakalavr va magistratura bosqichidagi talaba-mutaxassislar, uzluksiz ta‘lim tizimining barcha tizimida faoliyat yuritadigan o‘qituvchilar, tadqiqotchilar, shu sohada faoliyat yuritayotgan mutaxassislar foydalanishlari mumkin.

To‘plam tahrir hay‘ati qarori bilan chop etishga tavsiya etilgan.

Tahrir hay‘ati raisi:

Karshibayev J.X.- Guliston davlat pedagogika instituti
rektori, biologiya fanlari doktori, professor.

Mas’ul muharrir – p.f.f.d, dotsent Nurumbekova Y.A.

Tahrir hay‘ati:

Filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent Ayaqulov N.A.

Pedagogika fakulteti dekani, dotsent Boymatov N.M

pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Ergashev R.N.

pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Isayeva G.P.

psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent Shukurova U.U

psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent Nazarova O.T.

pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent Xidirova M.Q.

pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent Kurbonova G.B.

Texnik muharrir:

Mansurova O.

Dizayner:

Mamarasulov S.

Mazkur to‘plamga kiritilgan maqola va ma‘ruza tezislarida keltirilgan ma‘lumotlar hamda statistik ma‘lumotlarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

**GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI REKTORI
BIOLOGIYA FANLARI DOKTORI, PROFESSOR
J.X.KARSHIBAYEVNING**

KIRISH SO'ZI

Assalomu alaykum, konferensiya ishtirokchilari, mehmonlar va qadrli ustozlar!

Bugungi konferensiyada uzluksiz ta'lim tizimida o'quv yilining oxirgi oyi davom etayotgan bo'lishiga qaramasdan tashrif buyurgan va masofadan turib o'zining qimmatli vaqtini ayamadan ishtirok etayotgan kasbdoshlar, hamkorlarimiz, xususan xorijdan tashrif buyurgan va masofadan turib ishtirok etayotgan professor-o'qituvchilarga o'zimizning minnatdorchiligimizni bildiramiz.

Bugun jahonda ro'y berayotgan globallashuv jarayoni talabalarning bilish faoliyatiga qo'yiladigan kuchli talablar talabalarning tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirishni talab qilmoqda. "4K: kritik tafakkur, kreativlik, kommunikatsiya, kolloboratsiya" ko'nikmalari butunjahon iqtisodiy forumida taqdim yetilgan ta'lim modelining asosiy g'oyasi hamda ta'lim tizimida yksak natijalarni ko'rsatib kelayotgan rivojlangan davlatlarda shu kompetensiyalarning hayotiy zaruratga aylanganligini ko'rsatib beradi. Bu esa, talabalar tafakkurini rivojlantirish, faoliyatini ongli tahlil qilish, loyihalashtirish, ijodiy qobiliyatlarini namoyon etishga shart-sharoitlar yaratish asosida mahoratli, kreativ fikrlaydigan pedagoglarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlanishning samarali texnologiyalarini ishlab chiqish zaruriyatini yuzaga keltiradi.

XXI asr fan-texnika, axborotlashtirish asri bo'lishligi bilan bugungi jadallashib borayotgan ilm-fan yutuqlari kechagi oldimizga qo'yilgan rejalarning natijasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Hozirgi paytda dunyo miqyosida, xususan O'zbekistonning ijtimoiy taraqqiyotini yangi bosqichiga ko'tarilgani isbot talab etilmaydigan haqiqatga aylandi. Har qadamda yangilanish, ilm-fan yutuqlaridan samarali foydalanish, tasavvur qilish qiyin bo'lgan kashfiyot va bunyodkorlik na'munalari ko'z o'ngimizda paydo bo'lmoqda. Bu o'zgarishlar uchinchi uyg'onish davri imkoniyati sifatida tan olinmoqda. Ayniqsa, dunyo taraqqiyoti shiddati, unda kechayotgan voqealar rivoji barcha sohalar kabi ta'lim-tarbiya jarayoniga ham yangicha yondashuv, innovatsiyalarni tatbiq etishni taqozo etadi.

Bunday sharoitda jamiyat a'zolarining savodxonligi, bilimdonligi, aql-idrokining yuqori darajada bo'lishi katta ahamiyatga ega. Shu maqsadda yoshlarga beriladigan ta'lim-tarbiya tubdan isloh qilinmoqda. Innovatsion texnika va texnologiyalardan samarali foydalanish, axborot kommunikatsiya vositalarini qo'llash, eng kam vaqt va kuch sarflagan holda ulkan natijalarni qo'lga kiritish chora-tadbirlari amalga oshirilmoqda. Ayniqsa mutaxassis kadrlar tayyorlashga bo'lga ehtiyoj kun sayin ortib bormoqda. Mamlakatimizda oliy ta'lim tizimi misli ko'rilmagan darajada rivojlanish bosqichiga ko'tarildi. Son va sifat jihatidan mavjud ehtiyojlarni qondirish imkoniga ega bo'lmoqda. Bu yo'nalishdagi yutuqlar oliy o'quv

yurtlarida faoliyat yuritayotgan professor-o'qituvchilarning boy tajribalari va yuksak mahoratlari har taraflama bog'liq ekanligi ayni haqiqat hisoblanadi.

O'qituvchining muntazam o'z ustida ishlashi, kasbiy-pedagogik saviyasini rivojlantirib borishi, uzluksiz malakasini oshirishi davlat tomonidan qo'yilgan ijtimoiy buyurtma hisoblanadi.

O'qituvchi bir kun o'z ustida ishlamasa, maxsus tayyorgarlik ko'rmasa, unda o'qituvchilik mahorati so'na boshlaydi. Har bir o'tiladigan darsga, ta'lim-tarbiyaviy mashg'ulotga, ma'naviy-ma'rifiy tadbirga alohida tayyorgarlik ko'rilishi zarur. Bajariladigan ishning mazmun-mohiyatidan kelib chiqqan holda metodlar tanlanadi, vositalar tayyorlanadi, qanday shaklda va tartibda o'tkazishga aniqliklar kiritiladi. Bir so'z bilan aytganda, pedagogik jarayonning samarali bo'lishiga zamin hozirlanadi. Buning uchun o'qituvchi mukammal kasbiy-pedagogik tayyorgarlikka ega bo'lgan, mahorat qirralarini to'la egallangan, yoshlarga bilim berish va tarbiyalash metodikasini o'zlashtirgan bo'lmog'i kerak. Hozirgi raqamli ta'lim muhitida o'qituvchilar innovatsion texnologiyalar va suniy intellektni nazariy va amaliy asoslarini bilishi, amaliy faoliyatida ulardan samarali foydalana olishi talab etilmoqda. Ayniqsa, bu oliy ta'lim muassasalarida yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim tizimida dolzarb sanalgan pedagogik mahorat hozirgi paytgacha kelib bir necha bor ortiq bo'lishi hayotiy ehtiyojga aylandi.

Birinchidan, o'quvchi-yoshlarga ta'lim-tarbiyani yuqori darajada berish, kasbiy va shaxsiy fazilatlarni tarkib toptirish bo'lsa; ikkinchidan, pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan ustalik bilan foydalanish, ko'zlangan natijani qo'lga kiritish; uchinchidan, yangilikka intiluvchan, innovatsiyalarni qo'llaydigan, o'zi yangiliklar yaratadigan ijodkor va bunyodkor bo'lishi talab etiladi.

O'qituvchi barkamol avlod ta'lim-tarbiyasi uchun javobgar shaxs bo'lib, nafaqat ma'naviy-axloqiy madaniyati bilan atrofdagilarga o'rnak bo'lishi, shu bilan birga, pedagogik mahoratini ham namoyon eta olishi, yetuk o'qituvchi sifatida malakali kadrlarni tayyorlash ishiga o'zining munosib hissasini qo'shishi zarur.

Pedagogik mahoratga ega bo'lish, o'qituvchi uchun ta'lim-tarbiya samaradorligini ta'minlovchi zamin bo'libgina qolmasdan, ayni vaqtda uning jamiyatdagi obro'-e'tiborini ham oshiradi, o'quvchilarga unga nisbatan hurmat yuzaga keladi. Kasbiy mahoratni oshirish yo'lida amaliy harakatlarni tashkil etish pedagogik faoliyatda yo'l qo'yilgan yoki qo'yilayotgan xatolardan holi bo'lish, o'quvchilar, hamkasblar hamda ota-onalar bilan munosabatda muvaffaqiyatlarga erishish imkoniyatini yaratadi.

O'z davrlarida Abu Nasr Forobiy, Yusuf Xos Hojib, Sa'diy Sheroziy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Alisher Navoiy, Husayn voiz Koshifiy, Abdulla Avloniy va boshqalar o'z asarlarida o'qituvchilik kasbi, uning mashaqqatlari, shuningdek, o'qituvchi shaxsida aks etishi zarur bo'lgan sifatlar xususida qimmatli ma'lumotlarni o'z asarlarida bayon qilishgan.

Binobarin, pedagogik jarayonning mohiyatini anglamagan, bolaga nisbatan chuqur hurmatda bo'lmagan o'qituvchi ta'lim-tarbiya samaradorligi va inson kamolotini ta'minlovchi fikrga ham ega bo'lolmaydi. Yuksak pedagogik mahoratga ega bo'lgan o'qituvchi bolani tushuna olishi, unga nisbatan insonparvar munosabatda bo'lishi, har qanday pedagogik vaziyatni to'g'ri baholashi, yuzaga kelishi ehtimoli

bo'lgan ziddiyatlarni o'z vaqtida bartaraf etishi, pedagogik faoliyatda hamisha ilg'orligi, jamiyat taraqqiyoti hamda pedagogik jarayonda o'quvchilar ongiga singdirilayotgan ezgu g'oyalarni hayot bilan bog'lay olishi lozim..

O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonunda belgilangan vazifalarni amalga oshirish jarayonida o'qituvchining pedagogik mahorati muhim rol o'ynaydi. Komil inson va yetuk malakali mutaxassis maxsus tashkil etilgan pedagogik faoliyat jarayonida shakllanar ekan, ushbu jarayonda o'qituvchilarning o'rni beqiyosdir.

Shu nuqtai nazardan bugungi "Kasbiy pedagogik mahorat: ilg'or tajribalar va rivojlanish istiqbollari" nomli xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya mavzusi dolzarb ahamiyatga ega. Binobarin, unda ko'tarilayotgan masalalar respublikamiz oliy ta'lim tizimining yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish asosida uni isloh qilish yo'nalishlarini belgilash, xalqaro e'tirof etilgan tashkilotlarning reytingida birinchi 500 o'rindan joy egallash, xalqaro tajribadan kelib chiqib, oliy ta'limning ilg'or standartlarini joriy etish hamda ta'lim va ilm-fan texnologiyalarini jalb etish, oliy ta'lim mazmunini sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'lim muassasalaridagi muammo va kamchiliklarni tizimli o'rganish, tahlil qilish hamda ularning yechimi yuzasidan innovatsion va texnologik g'oyalar bilan fikr almashadigan muloqot markazlariga aylantirish hamda bu borada professor-o'qituvchilar tashabbuskorligini oshirish oliy ta'lim muassasalari akademik mustaqilligini ta'minlashga oid muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan.

Konferensiyaning asosiy maqsadi oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar, ta'lim-tarbiya jarayonida yangi yondoshuvlarni joriy etilishi, ta'lim sifatini yuqori bosqichga ko'tarish, o'qitishning tashkiliy shakllarini takomillashtirish, uzluksiz ta'lim tendensiyalari va zamonaviy yondoshuvlarni, raqamli ta'lim muhitida pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish masalalari, pedagogik mahorat va tarbiya pedagogikasini rivojlantirishda ilg'or xorij tajribalaridan foydalanish, uzluksiz ta'lim tizimida samaradorlikni oshirishning psixologik imkoniyatlarni tahlil qilish, ilg'or xorijiy tajribalarni milliy ta'lim tizimida tatbiq etish, ta'lim jarayoni ustidan samarali jamoatchilik nazoratini o'rnatish, oliy ta'lim muassasalaridagi muammo va kamchiliklarni tizimli o'rganish, tahlil qilish hamda ularning yechimi yuzasidan innovatsion va texnologik g'oyalar bilan fikr almashadigan muloqot markazlariga aylantirish va bu borada professor - o'qituvchilar tashabbuskorligini oshirish masalalariga jamoatchilik diqqatini qaratishdan iboratdir.

Bu borada konferensiyada ishtirok etayotgan barcha ma'ruzachilarga, chiqish qiladigan professor-o'qituvchilar, amaliyotchi-mutaxassislar va ilmiy izlanuvchilarga muvaffaqiyat tilagan holda anjumanni ochiq deb, e'lon qilaman. E'tiborlaringiz uchun rahmat!

J.X.Karshibayev, biologiya fanlar doktori, professor

talabalarga muvaffaqiyatli namunalarning xatti-harakatlarini taqlid qilish va tahlil qilish orqali ijtimoiy fazilatlarni rivojlantirishga imkon beradi. Ushbu usul talabalarning o'zaro ta'sir, hamdardlik va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi, bu jamiyatda muvaffaqiyatli moslashish uchun muhim asosdir. Ushbu texnologiyadan foydalanganda talabalar kichik guruhlarda ishlaydi, o'zaro yordam va o'zaro ta'lim beradi. Vazifalar ustida ishlash jarayonida guruhning har bir a'zosi o'z rolini bajaradi va olgan bilimlarini jamoaning qolgan a'zolari bilan baham ko'radi.

Xulosa va takliflar: Talabalarga tinglovchilar oldida nutq so'zlash, o'z loyihalari yoki tadqiqotlarini taqdim etish imkoniyati beriladi. Ushbu amaliyot o'quvchilarga omma oldida gapirishni, o'z fikrlarini ishonchli ifoda etishni va o'z nuqtai nazarini oqilona himoya qilishni o'rganishga yordam beradi. Ushbu usullarning barchasi talabalarning muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ular nafaqat samarali muloqot qilishda yordam berishadi, balki muloqotga ongli va mas'uliyatli munosabatni shakllantiradilar, boshqa odamlarning fikrlarini tinglash va hurmat qilishga o'rgatadilar.

YOSHLARDA PSIXOLOGIK MADANIYATNI NAMAYON BO'LISHIDA PSIXOLOGIK OMILLAR

Botirova Y.D., GDPI o'qituvchisi

Anotatsiya: insonning psixologik madaniyati uning umumiy madaniyatining bir qismi yoki elementi va shu bilan birga uning shaxsiyatining eng muhim tarkibiy qismidir. Psixologik madaniyat turli xil hayotiy muammolarni hal qilishda insonning boshqa odamlar bilan samarali o'zaro ta'sirini ta'minlaydi.

Kalit so'zlar: *psixologik madaniyat, sohalar, qabul qilish, ijtimoiy oylashuv, qabul qilish.*

Annotation: person's psychological culture is a part or element of their general culture and, at the same time, the most important component of their personality. Psychological culture ensures effective interaction with other people when solving various life problems.

Key words: psychological culture, fields, perception, socialization, acceptance.

Psixologik madaniyat, inson nima, unga qanday murojaat qilish kerak va unga qanday munosabatda bo'lish kerak kabi asosiy savollarga javoblarni o'z ichiga oladi. Ijtimoiy fenomen sifatida psixologik madaniyat insonlarda, jonli muloqotda, san'at va ilmiy matnlarda, urf-odatlar va an'analarda hamda boshqa uning tashuvchilarida aks ettirilgan. Shaxsiy, individual fenomen sifatida esa u shaxsning tizimli shaxsiy tashkiloti bo'lib, boshqalar bilan va o'zi bilan muloqot qilish usullarini belgilaydi.

Psixologik madaniyat, shaxslararo va ichki shaxsiy munosabatlar makonida mavjud va faoliyat yuritadi. U bu munosabatlarning normalarini, qoidalarini va texnikasini belgilaydi. Aynan shu madaniyat insonni inson qiladi. Uni o'zlashtirgan holda, inson boshqalar bilan va o'zi bilan muloqot qilishning xos insoniy usullarini egallaydi, shu orqali o'zining psixologik tabiatini egallaydi, ya'ni o'zining mavjudligini va shaxsiyatini anglaydi. Ana shu xususiyatlarda inson psixologik madaniyatning jonli tashuvchisi bo'ladi. Psixologik madaniyat, insonning insoniyligini o'lchovidir. Uning rivojlanish darajasi yuqori bo'lsa, insonning insoniy maqomi ham shunchalik yuqori bo'ladi.

Psixologik madaniyat boshqa barcha madaniyatlar o'rtasida o'ziga xos o'rin egallaydi. U ularning mazmunli jihatidan ularni to'liq qamrab oladi, chunki har bir madaniyatning ajralmas elementi insondir. U inson tomonidan va inson uchun yaratilgan. Masalan, texnik madaniyat insonning turli texnik obyektlar bilan, masalan, uy-joy jihozlari, avtomobil, kompyuter va boshqalar bilan munosabat qoidalarini belgilaydi.

Hozirgi kunda talaba yoshlarida psixologik madaniyatni shakllantirish, ularning ijtimoiy-psixologik taraqqiyoti, yoshlarda ijobiy xulq-atvorni rivojlantirish jarayoni hamda unga ta'sir etuvchi omillar to'g'risida bir qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Bu sohadagi tadqiqotlar asosan yoshlarning ijtimoiy psixologiyasi, ularning shaxsning psixologik yondashuvlari, ijtimoiy ta'sirlar va turli ijtimoiy shart-sharoitlar ta'siridan kelib chiqqan psixologiyasiga yo'naltirilgan.

O'tgan asrning 70-yillarida yoshlar psixologik holatini to'liq va aniq o'rganishga intilish yanada kuchaydi. Shaxs va yoshlarning ijtimoiy-psixologik muammolarini ilmiy tadqiq qilishga shunday tadqiqotchilar, masalan, E.Dyurkgeym, E.Grollman, M.Erikson, K.Rodgers, shunga o'xshash olimlar juda katta hissa qo'shdilar. Ular tomonidan olib borilgan tadqiqotlar yoshlarda psixologik muammolarning paydo bo'lishida ijtimoiy muhitning o'rni, psixologiyaning ahamiyati, xulq-atvorning ijobiy va salbiy shakllarini ko'rsatib berishga qaratilgan.

Psixologik madaniyat, insonning o'zi bilan subyekt, shaxsiyat va betakror individual sifatida qanday munosabatda bo'lishining yanada samarali usullarini ta'minlaydi va inson hayotining sifatini oshiradi, keraksiz yo'qotishlar, muvaffaqiyatsizliklar, psixologik travmalardan himoya qiladi, insonni muvaffaqiyatli qiladi va to'liq o'zini anglash sharoitlarini yaratadi. Ammo psixologik madaniyat maksimal darajada insonlar o'rtasidagi o'zaro aloqalar bilan bog'liq ijtimoiy hayot sohalarida, ya'ni muloqotda ifodalangan. Aynan shu madaniyat insonni to'liq ijtimoiy a'zo sifatida yashash imkonini beradi. Birgalikda yashashning imkoniyati faqat shundagina mavjudki, har bir jamoa a'zosi psixologik madaniyatning zarur darajasiga ega. Shuning uchun u o'zi bilan va boshqalar bilan faqat biror faoliyat subyekt sifatida emas, balki shaxsiyat sifatida ham qaraydi. Insonning psixologik madaniyati uning umumiy madaniyatining bir qismi yoki elementi bo'lishi bilan birga, uning shaxsiyatining eng muhim tarkibiy qismidir. Boshqa madaniyatlardan farqli o'laroq, bu ta'limoti texnik (instrumental) emas, balki chuqur shaxsiy (individual) xususiyatga ega. Masalan, texnik ob'ekt bilan ishlashda, uning bilan muomala qilish qoidalari faqatgina muayyan vazifalarni hal qilish uchun vosita sifatida xizmat qiladi, va odam ulardan bemalol voz kechib, boshqa usullarni qo'llashi mumkin. Biroq, boshqalar bilan va o'z-o'zini muomala qilish usullari va me'yorlari texnik vositalar emas, balki shaxsiy shakllanishlardir. Ular xarakter, munosabatlar, o'z-o'zini anglash, g'oyalar, qadriyatlar, motivlar va boshqalar bilan bog'liq bo'lib, shaxsiyatning o'zi bilan chambarchas bog'langan. Shuning uchun odam bu me'yorlardan osonlikcha voz kechishi mumkin emas, chunki bu o'zining ideallaridan, axloqiy qadriyatlaridan, munosabatlaridan va boshqalardan voz kechish bilan tengdir. Misol uchun, halol odam aldashni o'zi uchun qiyin deb hisoblaydi, chunki bu uning axloqiy ideali bilan qarama-qarshi keladi. Bunday harakatlar uning shaxsiyatining bir qismidir. U

shunday qilishga qaror qiladi, chunki bu unga boshqa yo'l yo'q: u shunday qolish uchun o'zi bo'lgani kabi qoladi.

Xulosa: psixologik madaniyat boshqa barcha madaniyatlar o'rtasida o'ziga xos o'rin egallaydi. U ularning mazmunli jihatidan ularni to'liq qamrab oladi, chunki har bir madaniyatning ajralmas elementi insondir. U inson tomonidan va inson uchun yaratilgan. Masalan, texnik madaniyat insonning turli texnik obyektlar bilan, masalan, uy-joy jihozlari, avtomobil, kompyuter va boshqalar bilan munosabat qoidalarini belgilaydi. Ammo bu qoidalar ishlab chiqilganda nafaqat texnik obyektlarning funksional xususiyatlari, balki ularning foydalanuvchilarining xususiyatlari ham, masalan, idrok, diqqat, fikrlash, his-tuyg'ular, motivlar va boshqalar inobatga olingan. Ushbu qoidalarni o'zlashtirish, tegishli texnik obyektlar bilan muloqot qilish usullarini maksimal darajada optimallashtirishga va inson uchun turli yo'qotishlar va salbiy oqibatlarini minimallashtirishga imkon beradi: ortiqcha charchoq, istalmagan ruhiy holatlar, travmalar, o'yin yoki boshqa qaramliklar va boshqalar. Insonda texnik madaniyatning yuqori darajasi uning o'ziga bo'lgan munosabatini, ya'ni «men nima qila olaman» va «bu men uchun qanday oqibatlar keltiradi» degan savollarni aniqlash imkoniyatini beradi. Bu esa texnik madaniyatning psixologik madaniyat tarkibidagi komponentini tashkil qiladi.

Adabiyotlar:

1. Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное консультирование. – М.: Независимая фирма «Класс», 1999. – 208с.
2. Белова О.В. Общая психодиагностика – Новосибирск: научно-учебный центр психологии НГУ, 1996 – 91с.
3. Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе – М.: Генезис, 2000 – 298с.
4. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга – М.: Издательство «Ось-89», 1999 – 176с.
5. Григорьева Т.Г., Линская Л.В., Усольцева Т.П. Основы конструктивного общения. – Новосибирск: Изд-во Новосиб. Ун-та, 1999. – 173с.
6. Истратова О.Н., Эксакусто Т.В. Справочник психолога начальной школы. – Ростов-на-Дону, 2004 – 438с.

SOCIAL-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF FORMING A HEALTHY LIFE CULTURE IN PREMARITAL RELATIONSHIPS

Qahharova O',A., GulSU basic doctoral student

ogiloyqahharova@gmail.com

Abstract. This article explains how a healthy lifestyle improves a person's quality of life, improves their physical and mental condition, and helps prevent diseases. Therefore, it is very important to form a healthy lifestyle in the family and follow it

Keywords: Family, society, healthy lifestyle, well-rounded child, sports, spiritual and moral education, , healthy culture in the family, social norms, etc.

Абстрактный. В этой статье рассказывается о том, как здоровый образ жизни может улучшить качество жизни человека, улучшить его физическое и психическое благополучие и помочь предотвратить заболевания. Поэтому очень важно формировать и соблюдать здоровый образ жизни в семье.

MAKTABGACHA TARBIYA YOSH DAVRINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI...	593
O'QUVCHILARNI O'QISHGA BO'LGAN QIZIQISHINI PASAYTIRUVCHI OMILLAR VA ULARNI YENGISH YO'LLARI	596
TURLI YOSHDAGI FARZANDLARDA SIBLINGLARARO O'ZARO MUNOSABATLARNING NAMOYON BO'LISHI.....	598
TALABALARDA IJTIMOIIY USTANOVKALARNI SHAKLLANTIRISHDA PSIXOLOGIK TRENINGLARNING AHAMIYATI	601
TARBIYADA YOSH INQIROZLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	604
IJTIMOIIY USTANOVKALAR SHAKLLANISHINING DINAMIK XUSUSIYATLARI UCHUN TRENING DASTURI VA UNING MONITORINGI.....	606
YOSHLARDA PSIXOLOGIK MADANIYATNI NAMAYON BO'LISHI XUSUSIYATLARI	608
IJTIMOIIY TARMOQLARNING YOSHLAR IJTIMOIIY MUNOSABATIGA IJOBIY PSIXOLOGIK TA'SIRI.....	610
INFLUENCE OF PERCEPTIONS OF FAMILY LIFE ON FAMILY STRENGTH IN YOUNG PEOPLE	612
TURLI YOSH FARZANDLARDA O'ZARO PSIXOLOGIK MUNOSABATLARNING SHAKLLANISHI	614
PEDAGOGIK AKSIOLOGIYANING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI.....	616
OILA VA YOSH OILALARNING TARBIYADAGI IJTIMOIIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	618
TA'LIM JARAYONIDA TALABALARDA IJOBIY USTANOVKALAR	620
YOSHLARDA PSIXOLOGIK MADANIYATNI NAMAYON BO'LISHIDA PSIXOLOGIK OMILLAR	621
SOCIAL-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF FORMING A HEALTHY LIFE CULTURE IN PREMARITAL RELATIONSHIPS	623
IJTIMOIIY TARMOQLARNING YOSHLAR IJTIMOIIY MUNOSABATLARIGA TA'SIRI	625
XULQIDA OG'UVCHANLIGI BO'LGAN O'QUVCHILARNING SINF RAHBARLARI VA OTA-ONALARI BILAN ISHLASH.....	627
UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA O'SMIRLARNI KASBGA YO'NALTIRISH JARAYONIDA MAHALLADA PSIXOLOGIK XIZMAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING IMKONIYATLARI	630
TA'LIM TIZIMIDA YANGI TEXNOLOGIYALAR VA INNOVATSIYALARDAN FOYDALANISHNING PSIXOLOGIK MAZMUNI	632
NAZAR ESHONQUL ASARLARIDA AYOLLAR OBRAZINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	634
O'QITUVCHI-TARBIYACHINING KREATIVLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	637
AKMEOLOGIK YONDASHUVLAR ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	639
AKMEOLOGIK YONDASHUVLAR VA O'QITUVCHILIK KASBIDA SHAXSIY POTENSIALNI RIVOJLANTIRISH	642